

Jazzmeesters uit de tijd van de jazz

door Coen de Jonge

Jazzmeesters uit de tijd van de jazz Bert Vuijsje, de nestor van de serieuze Nederlandse jazzjournalistiek, viert zijn tachtigste verjaardag met het boek *Keep Swinging* met portretten van 33 grootheden ('jazzmeesters') uit de jazz 'van de 20ste eeuw'. Een gewaagde ondertitel, die vorige eeuw is immers alweer meer dan twintig jaar voorbij. Er is zelfs al een Engelstalige geschiedschrijving over jazz in the 21st century van Phil Freeman. *Ugly Beauty* heet die studie, waarin het woord 'swing' opvallend weinig voorkomt. Eventjes in de Introduction, in een citaat van jazzcriticus Stanley Crouch, die in 2000 al mopperde dat je een 'jazz award' kon krijgen terwijl je geen enkel gevoel had voor swing of voor de blues. Een overbodige klacht, volgens Freeman. 'Het is nu moeilijk, zo niet onmogelijk, om te zeggen wat een jazzmuzikant is.'

De 33 grootheden van Vuijsje maakten allemaal 'jazz uit de tijd van de jazz', zoals hij het zelf pleegt te noemen. Toen waren het vermogen om te swingen en de blues te spelen belangrijke voorwaarden. De meeste stukken stonden oorspronkelijk in bladen *als Vrij Nederland, Jazzwereld, Jazz Nu* en *Jazzism*. En uiteraard in *de Volkskrant*, waar Vuijsje een tijdlang een gezaghebbende functie had. Ze zijn danig geactualiseerd, want de studie van de jazz is op academisch niveau beland en over vele musici zijn nadien nieuwe boeken geschreven.

Er zijn er nogal wat boeken over 'jazz masters', met vergelijkbare titels en dezelfde namen. Mannelijke jazzvocalisten komen er bekaaid af, als we Louis Armstrong en Chet Baker (in dit geval een bijdrage van Jeroen de Valk) toch vooral als blazers beschouwen. De score voor swingende herenzangers is nul. Wel vier dames die zongen: Ella, Billie, Sarah en Dinah (Washington). Europeanen blijven onbelicht, behalve Django Reinhardt ('de enige niet-Amerikaan die iets origineels aan de jazz toevoegde' - we horen Misha Mengelberg in zijn urn kreunen) en de Oostenrijkse pianist Joe Zawinul. Maar dat was feitelijk een immigrant.

Toegevoegde waarde is er wel degelijk in Vuijsjes aanpak: geen opzettelijk poëtische mooischrijverij, maar grote aandacht voor feiten en zinvolle details. Die hebben niet alleen betrekking op het werk van de musici, de auteur is niet

louter close-listener; kleurrijke anekdotes vormen ook een illustratie van de levensloop van de geportretteerden. Maar alleen als hun muzikale keuzes op die manier worden verklaard. Een welkome toevoeging: een prachtig fotokatern met toepasselijke beelden van William P. Gottlieb, een van de grote drie van de jazzfotografie. En dan: wat is de drijfveer van de auteur, behalve een levenslange liefde voor de jazz? Die wordt geïllustreerd door een citaat, alweer van Stanley Crouch. 'Volgens mij is dat ook wat de mensen echt willen horen: het gevoel van de overwinning, op jezelf, op de omstandigheden, de desillusies.' Daar gaat het jazzliefhebbers inderdaad om. Het vrijheidsgevoel. In muziek 'die altijd doortrokken is van het geloof in de mogelijkheid van de overwinning'.

Bert Vuijsje (en Jeroen de Valk): *Keep Swinging – 33 Jazzmeesters van de 20ste eeuw* (met fotokatern William P. Gottlieb) In de Knipscheer € 24,50

Phil Freeman: *Ugly Beauty – Jazz in the 21st Century* Zero Books, Winchester, Washington €22

Bron: *Argus*, 11 mei 2022